



OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 23.06.2022 i Oslo tingrett,

Saksnr.: 21-172164TVI-TOSL/04

Dommer: Tingrettsdommer Per Kaare Nerdrum

Saken gjelder: Gyldigheten av KFIRs vedtak av 30 september 2021 i sak 20-144

Entromission AS

mot

Staten v/KFIR

Advokat Ingvill Matre Meinich
v/advokatfullmektig Sverre Runde

DOM

Saken gjelder gyldigheten av KFIRs vedtak av 30 september 2021. Hovedspørsmålet i saken er om patentsøknaden beskriver en patenterbar oppfinnelse, jf patentloven § 1.

Framstilling av saken

I søknad 28 februar 2018 søkte saksøker Entromission patent på en metode for å utvinne mekanisk energi fra termisk energi ("Søknaden"). Søknadens sammendrag lød:

En fremgangsmåte for å utvinne mekanisk energi fra termisk energi. Metoden avviker prinsipielt fra kjent teknikk ved at energiutbyttet er basert på differansen mellom entalpi og indre energi.

Fremgangsmåten er konsistent med en termodynamisk syklus. I beskrivelsen er temperaturreervoaret for kjøling 277 K (+4 0C). Varmereservoaret kan ha en hvilken som helst temperatur over 255 K (-18 0C). Det kan dermed være 277 K.

Fremgangsmåten er beregnet med fluiddata fra National Institute of Standards and Technology (USA). Den termodynamiske syklusen og energiberegningene er analysert og kontrollert av sakkyndige, gjennom Tel-Tek/SINTEF, ved hjelp av prosessimuleringsprogrammet Aspen HYSYS."

Søknaden formulerte fire patentkrav, hvorav to selvstendige og to uselvstendige:

- "1. Termodynamisk syklus, i.e. begynnelsestilstand lik slutttilstand, karakterisert ved en korrelasjon $> 0,8$ mellom ekspansjonens entalpidifferanse ($\square H$) og den maksimale PV-verdien som opptrer i nevnte ekspansjon.*
- 2. Termodynamisk syklus, i.e. begynnelsestilstand lik slutttilstand, karakterisert ved at termisk energiopptak er en isochor oppvarming med entalpiøkning ($\square H$) minst 80 % høyere enn økningen i indre energi ($\square U$).*
- 3. Termodynamisk syklus, i samsvar med krav 1 og 2, karakterisert ved at syklusens drivfluid opptrer som monofasefluid og 2-fasefluid.*
- 4. Termodynamiske syklus, i samsvar med krav 1 og 2, karakterisert ved at metodens termodynamiske syklus kan benytte samme temperaturreervoar som varmesluk (TL) og som varmekilde (TH)."*

I tillegg inneholdt Søknaden en kort beskrivelse av teknikkens stand, og et omfattende "Beregningseksempel" basert på ammoniakk (NH₃) som drivvæske utformet dels på oversiktsnivå (ca 1 side), dels "detaljert - fra punkt til punkt" (2 sider).

Etter omfattende veiledning avslo Patentstyret søknaden 16 september 2020 på det grunnlag at søknaden ikke beskrev en patenterbar oppfinnelse.

Etter rettidig klage og muntlig høring forkastet Klagenemnda for industrielle rettigheter ("KFIR") klagen 30 september 2021 ("Vedtaket"). Som Patentstyret fant KFIR at søknaden presenterte "teoretiske resultater fra utregninger som ikke strider mot velkjente termodynamiske prinsipper" uten å ha "teknisk karakter, teknisk effekt og være reproduserbar, og å løse et teknisk problem med, i det minste delvis, tekniske midler." I tillegg fant KFIR at Patentstyret hadde oppfylt sin utrednings- og informasjonsplikt, og at utførelseseksempel og endret beskrivelse innsendt 18 oktober 2018 og 27 august 2019 ikke kunne inngå i Søknaden etter § 13.

Entromission tok ut stevning 26 november 2021. I tilsvaer 16 februar 2022 paasto staten seg frifunnet.

Hovedforhandling ble holdt over en rettsdag 12 mai 2022. Foruten partsforklaring ble det foert ett sakkyndig vitne og foretatt slik dokumentasjon som rettsboken sammenholdt med sakens elektroniske dokumentsamling viser.

Under hovedforhandlingen frafalt Entromission den innsigelse at dokumentene innsendt 18 oktober 2018 og 27 august 2019 var tatt ut av betraktning i strid med patentloven § 13, og omformulerte paastanden i traad med rettens veiledning.

Saksokers – Entromissions - paastandsgrunnlag

Entromission har i det vesentlige anfoert

- at Soeknaden beskriver en patenterbar oppfinnelse som har teknisk effekt, teknisk karakter og er reproduserbar: Oppfinnelsen gjelder en fremgangsmate med det formaal a utvinne mekanisk energi av termisk energi. Oppfinnelsens praktiske nytteverdi eller tekniske effekt forutsetter at oppfinnelsen avgir netto mekanisk energi, hvilket saerlig synliggjores av energiberegninger og temperaturer. Riktigheten av Soeknadens beregninger og prinsippene for disse er bekreftet av sakkyndige erklæringer av 20 februar og 30 oktober 2017. Verken de sakkyndige erklæringer eller NISTs fluiddata som Soeknaden benytter er bestridt av Patentstyret eller KFIR.

Energitap fra friksjon, lekkasjer og utilstrekkelig koeling er uten betydning for oppfinnelsens prinsipielle virkemate og funksjonsmate, saagar om energitapet i delprosessene settes til 35 % eller endog 50 %. Ideelle forutsetninger er saledes ikke noedvendig for a unnga konflikt med termodynamikkens hovedsetninger;

- at Soeknadens patentkrav ikke beskriver noen oppfinnelse. Det er heller ikke patentkravenes oppgave, som er a presisere og avgrense det eller de trekk soeker onsker beskyttet. Oppfinnelsen er beskrevet i Soeknadens beskrivelse, ikke i patentkravene. Patentstyrets saksbehandler synes heller ikke bevisst forskjellen pa en "*termisk*" og en "*termodynamisk*" syklus, selv om termiske sykkluser ikke kan avgi mekanisk energi;
- at ogsaa teoretiske oppfinnelser uten prototype kan patentbeskyttes. Det er riktig at Soeknaden ikke beskriver noen mekanisk innretning som kan hente noen form for mekanisk energi av den beskrevne termodynamiske syklusen. Men Soeknaden beskriver tilstrekkelig hvordan endringen i densitet fra 678,53 kg/m³ til 668,6 kg/m³ avgir mekanisk energi – omtalt som isentropisk ekspansjon, som eksempelvis kan utnyttes pa fagmessig kjent vis gjennom et stempel i en sylinder; og

- at det ikke er anført at oppfinnelsen ikke kan utøves av en fagperson. Søknaden beskriver en tenkt utførelse gjennom en prinsippsskisse og et detaljert beregningseksempel med et definert drivfluid, som er komplett og lett forståelig for en fagperson.

Saksøkers påstand:

1. KFIRs vedtak av 30 september 2021 i sak 20/00144 er ugyldig.
2. EntroMission tilkjennes sakskostnader.

Saksøktes - statens - påstandsgrunnlag

Staten har i det vesentlige anført

- at Vedtaket er gyldig: Domstolene har full prøvelsesrett for vurderingen av om Søknaden beskriver en "*oppfinnelse*" som kan "*utnyttes industrielt*", men bør være tilbakeholden med å fravike patentmyndighetenes faglige skjønn, jf Swingball- og Biomar-dommene som begge gjaldt nektelsessaker.

Søknaden beskriver ingen slik oppfinnelse, men en "*oppdagelse, vitenskapelig teori eller matematisk metode*" som faller utenfor lovens oppfinnelsesbegrep etter patentloven § 1 annet ledd. Søknaden beskriver heller ikke en fremgangsmåte som er praktisk gjennomførbar for en fagperson, men en vitenskapelig teori basert på ideelle og tapsfrie prosesstrinn. Søker har derved ikke sannsynliggjort noen teknisk effekt.

Søknaden inneholder heller intet utførelseseksemplar. Det er ikke sannsynliggjort at et fagperson vil kunne gjenta oppfinnelsen med samme resultat på grunnlag av beskrivelsen; og

- at patentmyndighetene har oppfylt utrednings- og informasjonsplikten etter forvaltningsloven § 17. I saken har Patentstyret gitt hele fire ulike realitetsuttalelser, og KFIR gjennomførte muntlige forhandlinger nettopp for å forsikre seg om at søker hadde oppfattet den veiledning som var gitt.

Saksøktes påstand

1. Staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter frifinnes.
2. Staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter tilkjennes sakskostnadene.

Rettsens vurdering

Tingretten har kommet til at Vedtaket er gyldig, og at staten blir å frifinne. I det følgende skal retten begrunne sitt resultat mer utførlig.

Lovgrunnlaget

Et meddelt patent er en tidsbegrenset enerett til å utnytte en oppfinnelse i nærings- eller driftsøyemed. Formålet med patentreglene er å stimulere den samlede tekniske utvikling i samfunnet gjennom å belønne oppfinnere i form av en tidsbegrenset enerett til å utnytte sin oppfinnelse. Motstykket til eneretten er at oppfinneren må dele innholdet av oppfinnelsen med allmenheten på en slik måte at en fagperson kan utøve den. Dersom flere gjør samme oppfinnelse, tilfaller eneretten den som søkte først ("*first to file*", ikke "*first to invent*"). Tidsprioriteten medfører et forbud mot at en patentsøker supplerer original søknaden med nytt materiale - ellers ville en oppfinner kunne få uberettiget tidlig tidsprioritet ved å innlevere søknad prematurt og supplere denne senere. Fremleggelse av nytt materiale må derfor skje gjennom en ny patentsøknad med korresponderende ny tidsprioritet.

Patentloven § 1 første og annet ledd lyder:

"Innenfor ethvert teknisk område har den som har gjort en oppfinnelse som kan utnyttes industrielt, eller den som oppfinnerens rett er gått over til, i overensstemmelse med denne lov rett til etter søknad å få patent på oppfinnelsen og derved oppnå enerett til å utnytte den i nærings- eller driftsøyemed.

Som oppfinnelser anses ikke noe som bare utgjør

1. oppdagelser, vitenskapelige teorier og matematiske metoder,

2. kunstneriske frembringelser,

3. planer, regler eller metoder for utøvelse av intellektuell virksomhet, for spill eller forretningsvirksomhet, eller programmer for datamaskiner,

4. fremleggelse av informasjon." (understreket her)

Som nærmere beskrevet i Stenvik, "*Patentrett*", 2020 s 118 - 135 forklares patentlovens oppfinnelsesbegrep nærmere i lovforarbeidene. Sammenfatningsvis er en oppfinnelse en praktisk løsning av et problem, der løsningen både har teknisk karakter, teknisk effekt og er reproducerbar. Den nordiske patentlovkomite gjorde klart at verken oppdagelse av et hittil ukjent grunnstoff eller naturkraft i naturen, eller en ny vitenskapelig erkjennelse i seg selv vil kunne være en oppfinnelse som er patenterbar. Derimot vil slike oppdagelser eller erkjennelser kunne benyttes til en teknisk løsning av et teknisk problem, og derigjennom danne grunnlag for en oppfinnelse og ikke "*bare*" en oppdagelse.

I Stortingsmelding nr 8 (1990-91) s 81 heter det således:

"Patentloven utelukker ikke patent på naturlig forekommende kjemiske forbindelser forutsatt at det foreligger en oppfinnelse og ikke bare en oppdagelse. Dersom foregangspersonen bare er blitt klar over at det i naturen eksisterer en kjemisk forbindelse som tidligere var ukjent eller ubeskrevet og har nøyhet seg med å beskrive forbindelsen, foreligger det bare en oppdagelse. Dersom vedkommende i tillegg har funnet ut hvordan forbindelsen kan brukes til å løse et problem, foreligger det en oppfinnelse dersom løsningen har teknisk karakter, teknisk effekt og er reproducerbar. I prinsippet er grensen mellom oppfinnelser og rene oppdagelser klar. I praksis kan grensdragningen ofte være vanskelig."

Stenvik lærer imidlertid på s 132 at

"Den siste uttalelsen, om at grensdragningen i praksis ofte er vanskelig, er det grunn til å reservere seg mot. Etterhvert har det utviklet seg en fast praksis på dette området, og det

oppstår sjelden tvil om man står overfor en oppdagelse eller en oppfinnelse. Man kan ikke få patent på selve erkjennelsen av et nytt stoff slik det foreligger i naturen. Men hvis man har gjort noe med stoffet, slik at det ikke lenger foreligger i sin naturlige form, er det ikke lenger snakk om en ren erkjennelse. Man må i det minste ha isolert stoffet fra sine naturlige omgivelser. Det kreves derimot ikke at stoffet er endret med hensyn til struktur eller egenskaper (patl. § 1 tredje ledd annet punktum)."

En illustrasjon av forskjellen mellom oppdagelse og oppfinnelse kan finnes i isotopen Radium-223, som ble oppdaget i 1905. Isotopen er radioaktiv og har en halveringstid på bare 11,4 dager, hvilket stiller særlige krav til både produksjon, håndtering og levetid. I 1997 ble oppdaget at isotopen var velegnet for behandling av fremskreden prostatakreft med spredning til skjelett. Først ble et anvendelsesbundet produktpatent basert på isotopen innvilget i oktober 2003 (US 6 635 234 B1). Noen år senere ble også to fremgangsmåtepatent for en prosess for fremstilling av isotopen med utgangspunkt i det radioaktive Actinium-227 innvilget i årene 2014-15 (EP 2 564 397 B1 og EP 2 564 396 B1). Oppdagelsen av selve isotopen kunne imidlertid ikke patenteres.

I 1979 ble unntakskatalogen over hva som ikke er en oppfinnelse i lovens forstand lagt til i § 1 annet ledd. Et av unntakene gjelder "*vitenskapelige teorier*", som altså ikke kan meddeles patent. Katalogen er ikke uttømmende - også andre tilfeller enn de som angis særskilt i § 1 annet ledd vil kunne falle utenfor lovens patentbegrepet. Ved vedtakelsen ble unntakskatalogen ansett som en kodifikasjon av allerede gjeldende rett, jf NOU 1976 : 49 s 99 som mente at "(N)oen nærmere forklaring av bestemmelsen synes ikke påkrevet."

Bevisbedømmelse og subsumpsjon

Tingretten er enig med KFIR og Patentstyret i at Søknaden ikke inneholder en oppfinnelse i lovens forstand, men beskriver en oppdagelse eller en vitenskapelig teori på termodynamikkens område. Med termodynamikk forstår tingretten den del av fysikken som tar for seg sammenhengene mellom energi, varme og arbeid. Med termodynamisk syklus forstår tingretten en koblet serie termodynamiske prosesser som involverer overføring av varme og arbeid inn og ut av et system der trykk, temperatur og andre tilstandsvariabler varierer, men hvor systemet til slutt returnerer til sin opprinnelige tilstand.

Som nevnt er en oppfinnelse en praktisk løsning av et problem, der løsningen både har teknisk karakter, teknisk effekt og er reproducerbar. Det er Søknaden som identifiserer og avgrensner både oppfinnelsens problem, og oppfinnelsens løsning.

Uklart problem

For det første er det her uklart hvilket problem Søknaden mener å løse. I Søknadens patentbeskrivelse heter det at drivvæskens ekspansjonsenergi vil være tre-fire ganger større enn kompresjonsenergien i henhold til beregningseksempellet, og at "(F)remgangsmåten gir dermed netto mekanisk energiutbytte". Under hovedforhandlingen utdypet partsrepresentant Hellum dette slik (dok 45 s 1):

"Det gjelder en fremgangsmåte med særlig formål å utvinne mekanisk energi av termisk energi (varme). Kravet om praktisk nytteverdi (teknisk effekt) forutsetter at oppfinnelsen avgir netto mekanisk energi. Dette må skje ved at energiutbyttet fra syklusens ekspansjon er betydelig større enn kompresjonsenergien, altså at avgitt mekanisk energi er betydelig større enn tilført mekanisk energi. Oppfinnelsen må kunne omdanne og utvinne energien kontinuerlig, og prosessene må kunne foregå ved hjelp av ett (1) temperaturreervoar." (understreket her)

Tingretten er enig med statens vitne Skramstad at Søknadens problem med dette synes angitt som å tilveiebringe en fremgangsmåte som frembringer mer mekanisk energi enn det tilføres – kontinuerlig og ved hjelp av bare ett temperaturreervoar. I så fall er Søknadens problem å skaffe til veie en evighetsmaskin eller *perpetuum mobile*. Denne oppgave har vært forsøkt løst i flere tusen år uten så langt å lykkes, jf https://snl.no/perpetuum_mobile i Store Norske leksikon, hvor det skilles mellom *perpetuum mobile* av første, andre og tredje slag. Oppgavens kompleksitet forsterkes ytterligere i Søknaden ved at bare ett temperaturreervoar skal benyttes.

Problemangivelsen kompliseres imidlertid gjennom fremlagt epost av 29 januar 2019 fra Store Norske leksikons redaktør Øyvind Grøn om at avsnittet om *perpetuum mobile* av andre slag hadde blitt revidert som følge av innspill fra Hellum. I artikkelen heter det i dag at "(H)vis man skal konstruere *perpetuum mobile* type 2, må man ... konstruere en mekanisme ved hjelp av delprosesser som ikke er i konflikt med 2. hovedsetning." Deler av Hellums forklaring under hovedforhandlingen kan tilsi at Søknadens problem egentlig har vært å konstruere en *perpetuum mobile* av andre slag der ingen delprosesser er i konflikt i 2. hovedsetning. Dette fremgår imidlertid ikke klart av Søknaden, bare av forhandlingene for tingretten.

Problemangivelsen kompliseres ytterligere av at Hellum under krysseksaminasjon av vitnet Skramstad uttalte

- at Søknaden ikke pretenderte å beskrive et isolert system;
- at oppfinnelsens problem bare var å utvinne omtrent 1/3 av tilført energi; verken like mye eller mer enn tilført energi;
- at oppfinnelsen derved (likevel?) var et *perpetuum mobile* av tredje slag; og
- at Søknaden viste at oppfinnelsen ikke var i strid med noen av naturlovene.

Problemangivelsen kompliseres endelig av partsrepresentant Hellums forklaring om at Søknadens nye og oppsiktsvekkende innhold ikke knyttet seg til utnyttelse av den termodynamiske prosess' mekaniske energi isolert sett - dette gjorde allerede James Watt. Det nye var at Søknaden sannsynliggjorde uttak av mekanisk energi fra en termodynamisk prosess som bare benytter ett temperaturreervoar og samtidig overholder termodynamikkens andre lov, hvilket ifølge Hellum var tidligere allment ansett som "umulig". En slik problem-forståelse har en viss støtte i Søknadens beregningseksempel hvor det heter at "(d)en antatte fordelene med denne fremgangsmåten er overlappende temperaturreervoar" (side 2, nest siste avsnitt før prinsippskissen). Videre angir Søknadens uselvstendige krav 4 at samme temperaturreervoar "kan" benyttes som både

varmesluk (T_L) og varmekilde(T_H). Søknaden gjør imidlertid ikke bruk av bare ett temperaturreserveroar til et nødvendig eller karakteriserende trekk ved den påståtte oppfinnelse.

Samlet finner tingretten det etter dette temmelig uklart hvilket av disse fire alternative problemer Søknaden egentlig gir seg fore å løse.

Vitenskapelig teori - ikke angitt problemløsning

For det andre finner tingretten at Søknaden beskriver en vitenskapelig teori på termodynamikkens område hvor ingen av teoriens delprosesser påstås å stride mot noen av naturlovene. Søknaden viser imidlertid ikke hvordan en fagperson skal gå frem for å oppnå den forespeilede effekt. Den angir derved ingen løsning på sitt problem som både har teknisk karakter, teknisk effekt og er reproducerbar.

Søknadens karakter av vitenskapelig teori befestes gjennom at den ikke inneholder noe utførelseseksempel, men tvert om et omfattende beregningseksempel. Søknaden gir derved fagpersonen en beregning av hva som bør kunne være oppnåelig – ikke hvordan fagpersonen skal gå frem for å løse oppfinnelsens tvetydige problem.

Søknadens karakter av vitenskapelig teori forsterkes gjennom beregningseksempelets detaljerte gjennomgang fra punkt til punkt der oppnåelse av angitte trykkendringer, entropiøkninger, massefortettinger, senket entropi og temperaturøkninger beskrives med flere desimalers nøyaktighet, men uten angivelse av hvordan fagpersonen skal gå frem for å oppnå de beskrevne delprosesser. Det er verken påstått eller sannsynliggjort at gjennomføring av Søknadens ulike delprosesser uten videre følger av fagets alminnelige kunnskap.

Søknadens karakter av vitenskapelig teori forsterkes ytterligere ved at teoriens holdbarhet er søkt underbygget gjennom en Beregning av kompresjonsenergi for Ammoniakk og en Syklusevaluering av professor Øi ved Universitetet i Sørøst-Norge og forskningsinstituttet SINTEF Tel-Tek datert henholdsvis 20 februar og 30 oktober 2017. Professor Øi konkluderer med at Søknadens prosess er «*teoretisk mulig*» uten brudd på termodynamikkens 1. eller 2. lov, og med at Søknadens beregninger stemmer "*rimelig bra*" med en såkalt Aspen HYSYS-simulering med modellen Peng-Robinson som professoren har foretatt. Søknaden får derved karakter av en fagfellevurdert forskningsrapport eller vitenskapelig underbygget teori.

Tingretten har ingen forutsetninger for å selvstendig vurdere det vitenskapelige fundament eller kvalitet av Søknadens teori. Stikkordsmessig nevnes likevel

- at professor Øi synes å ha vurdert den teoretiske mulighet av Søknadens beregninger og delprosessenes utbytte på et teoretisk, simulert grunnlag – ikke gjennomførbarheten av Søknadens samlede termodynamiske prosess;

- at professor Øi fremhever at flere beskrevne isoterme kompresjoner (dvs kompresjoner der systemets temperatur holdes konstant) krever kjøling, uten at Søknaden angir hvordan varme eller arbeid overføres til eller fra arbeidsmediet; og
- at Søknadens beregningseksempel bygger på flere ideelle forutsetninger, eksempelvis ved at tap er utelatt, og at massene B_L og B_{VD} er forutsatt å blandes både adiabatisk (dvs uten varmeutveksling mellom system og omgivelser) og samtidig proporsjonalt med hensyn til densitet, entropi og energi.

Avgjørende for om Søknaden inneholder en oppfinnelse eller oppdagelse er imidlertid ikke søknadens vitenskapelige kvalitet, men om Søknaden anviser en praktisk løsning av et problem, der løsningen både har teknisk karakter, teknisk effekt og er reproduserbar. Ikke engang Einsteins relativitetsteori kan patenteres. Professor Øis beregning og evaluering sees ikke å kaste lys over hvordan en fagperson skal gå frem for å gjennomføre Søknadens teori i praksis for å oppnå det forespeilede resultat.

Tingretten slutter seg således til KFIRs vurdering om at Søknaden ikke inneholder en oppfinnelse i lovens forstand.

Tingretten finner det uten videre klart at utrednings- og informasjonsplikten etter forvaltningsloven § 17 her er overholdt, etter at Patentstyret veiledet Entromission gjennom fire realitetsuttalelser, og ved at KFIR avgjorde klagen først etter muntlig møte.

Staten blir etter dette å frifinne.

Sakskostnader

Staten har vunnet saken fullt ut, og har etter hovedregelen krav på full erstatning for sine rimelige og nødvendige sakskostnader, jf tvisteloven § 20-2 (1) – (2). Tingretten har kommet til at Entromission ikke bør fritas for omkostningsansvaret på tungtveiende rimelighetsgrunner, jf tvisteloven § 20-2 (3). Saken springer ut av næringsvirksomhet, og retten har ikke vært i tvil om sakens resultat. I tillegg viser tingretten til at Entromission også tidligere har fått avslått patentsøknad på samme teknologiområde avslått med den begrunnelse at søknaden inneholdt en vitenskapelig teori og ikke en oppfinnelse i lovens forstand, jf KFIR-2016-212.

Staten har levert omkostningsoppgave på 50 400 kr, hvorav 12 000 kr er utlegg til det sakkyndige vitne og salær til prosessfullmektig utgjør 38 400 kr. Retten finner at sakskostnadene har vært rimelige og nødvendige, og tilkjenner omkostninger med 50 400 kr.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist på to uker. Grunnen er andre arbeidsoppgaver som ikke har kunnet vente.

DOMSSLUTNING

1. Staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter frifinnes.
2. Entromission AS betaler sakskostnader til staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter med 50 400 – femtitusen firehundre - kroner.

Oppfyllelsesfristen for post 2 er 2 – to – uker fra forkynnelse, jf tvisteloven § 19-7 første ledd siste punktum. Når det gjelder spørsmålet om renter av tilkjente sakskostnader vises til regelen i tvangfullbyrdelsesloven § 4-1,3.

Kopi av dommen meddeles Patentstyret, jf patentloven § 66.

Retten hevet

Per Kaare Nerdrum

Veiledning om anke i sivile saker vedlegges.

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.